

Királykuti Anna

SZTE JGYPK

ORCID:0009-0004-0019-9619

Közösen a Klebelsberg-telep közösségéért

Absztrakt

Szeged Klebelsberg-telepen egy olyan sajátos közösség van jelen, amely különösen fontosnak tartja a múlt értékeit és a lokális örökséget. Klebelsberg Kuno nagy hatással volt a településrész fellendülésére is, ezért a helyi közösség máig megemlékezik a munkásságáról. Napjainkban a telepi közösségben elsősorban az idősebb lakosok számára fontosabb a hagyományok és a Klebelsberg iránti tisztelet megőrzése. Problémát jelent, hogy a fiatalabb generáció kevésbé kapcsolódik be a hagyományok ápolásába és a közösségi életbe. Újvári Edit Tanárnővel egy TDK dolgozat keretén belül végeztünk kutatást a városrész közösségéről, hagyományairól, illetve megoldást kerestünk a helyi generációs problémára is. Kidolgoztunk egy fiataloknak szóló programot, amely őket is bevonja a lokális értékek megőrzésébe, s mindezt meg is fogjuk valósítani. Közös munkánk eddigi eredményei személyes és szakmai szempontból is meghatározóak számomra, s a munkánk folytatása is biztosan újabb közös sikereket fog eredményezni.

Kulcsszavak: közösség, lokális hagyományok, projektterv, fiatal és idős generációk, Klebelsberg-telep

Abstract

Together for the community of Klebelsberg settlement

In the Klebelsberg settlement of Szeged there is a special community that considers the values of the past and local heritage to be particularly important. Kuno Klebelsberg also had a great impact on the revival of the settlement, which is why the local community still remembers his work. Nowadays, the preservation of traditions and respect for Klebelsberg is more important in the settlement community, especially for the older residents. It is a problem that the younger generation is less involved in the maintenance of traditions and community life. Teacher Edit Újvári and I carried out research on the community and traditions of the district as part of a TDK thesis, and we also looked for a solution to the local generational problem. We have developed a program for young people that involves them in the preservation of local values, and we will implement all of this. The results of our joint work so far are decisive for me both from a personal and professional point of view, and the continuation of our work will certainly result in new joint successes.

Keywords: community, local traditions, project plan, young and old generations, Klebelsberg settlement

Közös munkánk 2022 júniusában, a Közösségszervezés BA szakon eltöltött első tanévem után kezdődött, amikor is Újvári Edit Tanárnő megkeresett engem egy ösztöndíjas pályázattal, melynek keretében egy a kultúrához, művelődéshez, vagy közösségszervezéshez kapcsolódó tanulmány beküldését várták a pályázat kiírói. Nagyon jó érzéssel töltött el, hogy rám gondolt a pályázati lehetőséggel kapcsolatban. Edit Tanárnő javaslata egy Klebelsberg-hagyományok Szeged Klebelsberg-telep közösségi életében című tanulmány elkészítése volt, mert személyesen és jól ismeri Klebelsberg-telepet és a helyi közösséget, s ezáltal tudna segíteni a dolgozat elkészítésében, valamint a kutatásban is. Érdekesnek és izgalmasnak találtam ezt a javaslatot,

ezért természetesen igent mondtam, így elkezdtek kidolgozni a témát és a hozzá tartozó kutatási tervet. Miután beadtuk a pályázati anyagot és az egyéb dokumentumokat, vártunk az elbírálásra. Nyár végén kaptunk választ, mely szerint a kutatást megvalósításra alkalmasnak tartották, ugyanakkor pénzügyi okokból nem tudták elindítani a támogatási programot. Azonban, Tanárnő javaslatára úgy döntöttem, hogy vigyük végig a kutatást, melynek eredménye akár egy TDK dolgozat is lehet. Már az első egyetemi évünk során is érdekesnek tűnt számomra egy tudományos dolgozat elkészítése, ezért akkor ezt hasznos lehetőségnek tartottam, hogy bepillantást nyerjek a kutatói munkába. Továbbá rendkívül jó érzéssel töltött el, hogy Tanárnő felajánlotta segítségét és támogatását.

A TDK dolgozat elkészítését már a félév kezdetén, 2022 őszén kezdtük el, ugyanis a novemberi kari fordulón való részvételt tűztük ki célul. A szakirodalmi anyagok feldolgozásával párhuzamosan végeztük a telepen a résztvevő megfigyelés és interjú kutatást. A kutatás során Szeged Klebelsberg-telep helytörténetét és közösségi életét vizsgáltuk, valamint a helyi Klebelsberg-hagyományokat. Hangsúlyt fektettünk annak megismerésére is, hogy Klebelsberg Kuno munkásságának nemcsak országosan, hanem a telep életére is milyen hatással volt.

Szeged Klebelsberg-telep a város dél-nyugati részén található, egy zárt területen, amelyet a Gyálai holtág és a vasúti töltés határol. Az 1920-as évektől kezdődött el itt a szervezett építkezés, a vasutas családok megérkezésével és letelepedésével. A telep fejlődése Klebelsberg intézkedéseivel függött össze, ugyanis rendkívül sokat tett a városrész fejlődéséért, a helyi kulturális életért és az oktatásért. A helytörténeti kutatás során számos érdekes információt tudtam meg a telep múltjáról és fejlődéséről, a későbbiekben pedig személyesen is megismerhettem a telepi közösségi életet.

Edit Tanárnő nagy segítségemre volt abban, hogy személyesen készíthettem interjúkat olyan telepi lakosokkal, akik nagy szerepet játszanak a helyi közösség összetartásában, programok szervezésében. Többek között, lehetőségem volt beszélgetni egy olyan idős hölgyvel is, aki 1926-ban született, és egész gyermekkorát, majd életét Klebelsberg-telepen töltötte, jól emlékszik az 1930-as, 1940-es évekre is. Egy fókuszcsoporthoz tartozó interjú keretén belül olyan lakosokkal beszélgettem, akik hozzájárulnak a telepi ünnepek, rendezvények szervezéséhez és a közösség összetartásához. Az ő véleményük által bepillantást nyerhettem a városrész életébe, s azt is hangsúlyozták, hogy segítségre lenne szükség a fiatalok aktivizálására. Ezenkívül Edit Tanárnő révén, 2022. október 17-én részt vettem a Klebelsberg Kuno halálának 90. évfordulójához kapcsolódó ünnepségen is, amelybe Klebelsberg-idézetek felolvasásával be is kapcsolódtam. A telepi ünnepségen való részvétel hozzájárult ahhoz, hogy személy szerint én is átérzhettem, miért fontos a lakosok számára Klebelsberg emlékének megőrzése: a hagyományok és a közösségi összetartás miatt. Az a hagyományörzés és közösségi összetartás, amellyel én is találkoztam, rendkívül értékesnek számít napjainkban, ugyanis mindezt a múlt örökségét nem felejtve teszik. A telepen végzett kutatás olyan emberekkel hozott össze, akiknek fontos a helyi lakosok összetartása, a Klebelsberg iránti tisztelet megőrzése, s odaadó munkával végzik a hagyományörzést. Úgy gondolom, ez a telepi közösség mindannyiunk számára mintaként szolgálhat, s ezáltal hálás lehetek a Tanárnőnek, hogy megismerhettem az általa is fontosnak tartott közösséget, illetve a példaértékű hagyományörzést.

Klebelsberg-telepen napjainkban a Klebelsberg-telepi Polgári Kör Egyesület vezetésével aktív közösségi élet működik, továbbá az egyesület nagy hangsúlyt fektet a Klebelsberg iránti tisztelet megőrzésére és a hagyományok ápolására is. Ugyanakkor problémát jelent a fiatal korosztály megszólítása és bevonása a közösségi életbe. A telepi fiatalok iskola hiányában nem alkotnak összetartó közösséget, kevésbé ismerik egymást, illetve a helyi programokon sem vesznek részt. Az aktív idősebb korosztály és az egyesületi tagok pedig nehezen tudják megszólítani őket. Továbbá a fiatalabb generáció kevésbé fogékony a helyi örökség és a hagyományok ápolására, ezáltal kimaradnak ebből, pedig ez szintén összetartó erőnek számít egy közösségekben. Az interjúk elkészítését követően ezt a problémát is megvizsgáltuk, illetve a további kutatásunkban ennek megoldására is hangsúlyt fektettünk.

Az interjúk kutatásból levont következtetések alapján arra a megállapításra jutottunk, hogy Klebelsberg-telepen szükség lenne a fiatalabb korosztály megszólítására, akár egy közösség-

szervező szakember közreműködésével. Azt tapasztaltuk, hogy a helyi idősebb és fiatalabb generációk között már elmélyült egy olyan generációs szakadék, melynek áthidalásához egy közösségszervező is hozzájárulhat. Ezért, a TDK dolgozathoz kapcsolódóan kidolgoztunk egy olyan projekt-tervezetet, amely a fiatalokat célozza meg: a középiskolásoknak a lokális értékek ismeretébe való bevonását teszi lehetővé. Egy olyan Klebelsberg és Klebelsberg-telep témájú csapatvetélkedő ötletét dolgoztuk ki, amely bővíti a fiatalok ismereteit a témával kapcsolatban, illetve ráhangolja őket a hagyományok megőrzésének fontosságára. A csapatvetélkedő 2023. október elején valósul meg, a helyi Klebelsberg-ünnepséghez kapcsolódóan, a Polgári Kör Egyesület és a helyi Harangláb Nyugdíjasklub tagjainak részvételével. A projekt megvalósítása nagy kihívást jelent mindannyiunk számára, ugyanakkor hatalmas sikerélmény lenne hozzájárulni a generációs kapcsolódás kialakításához. A programot Edit Tanárnővel közösen találtuk ki, ugyanakkor a legtöbb ötletet és szakmai javaslatot is tőle kaptam a projekt-tervezet kidolgozásához, amely nagy segítséget és jó kiindulópontot jelentett a munka folytatásához.

A Klebelsberg-telepi kutatást végül sikerült egy TDK-dolgozatban összefoglalni, amelyet a 2022. november 9-i kari fordulón be is mutattam. Edit Tanárnő szakmai felkészítése, segítsége és támogatása vezetett el ahhoz, hogy a TDK dolgozatomat az Országos Tudományos Diákköri pécsi Konferenciáján is prezentálhattam, 2023. április 13-án. A megméretetés előtt számos konzultációt és főpróbát tartottunk, s a Tanárnő minden alkalommal hozzájárult ahhoz, hogy a konferencián nyugodtan és magabiztosan mutattam be a kutatási témámat. A dolgozat bírálótól és a zsűritől is pozitív értékelést kaptam, illetve megerősítettek abban, hogy a tervezett projektet érdemes megvalósítani. Az OTDK-n való részvétel felejthetetlen élményt jelent számomra, hiszen nemcsak szakmai szempontból volt hasznos, hanem a konferencia mindvégig közvetlen és kellemes hangulatban telt, s közelebb hozott minket egymáshoz. Az elért sikerekhez, úgy gondolom, Edit Tanárnő járult hozzá leginkább, mert ő volt az, aki rengeteg szakmai tudást adott számomra és aki mindvégig a legtöbbet támogatót. A közös munkánk kezdetén még egyikünk sem gondolhatta, hogy egy pályázatra tervezett tanulmányból TDK, majd OTDK dolgozat lesz, egy megvalósításra alkalmas projektötlettel.

Az SZTE JGYPK Művelődéstudományi Tanszék KAPOCS Kutatócsoportja Generációk – Egy- más közt címmel szervezett konferenciát 2023. május 11-12. között, melyre Edit Tanárnővel egy közös előadás bemutatásával és egy tanulmány elkészítésével jelentkeztünk. A Generációk viszonya a lokális értékekhez Szeged Klebelsberg-telepen című közös előadásunkban és tanulmányunkban az idősebb és fiatalabb generációk közötti kapcsolat vizsgálatára helyeztük a hangsúlyt. Továbbá, a korábbi Klebelsberg-telepen folytatott kutatás alapján megvizsgáltuk a telepi generációs probléma okait, illetve annak megoldására dolgoztuk ki a már említett intergenerációs projekttervet, vagyis a Klebelsberg-vetélkedőt. Úgy gondoljuk, ez a fiatalokat célzó, ugyanakkor az időseket is megszólító program lehetővé teszi a baby-boomer és a Z-generáció összekapcsolását, s hangsúlyozza a fiatalok számára a lokális értékek ismeretének fontosságát. A program megvalósítása szakmai szempontból is hasznosnak bizonyul, s további következtetések is levonhatóak lesznek egy újabb kutatáshoz.

Eddigi közös munkánk során, Edit Tanárnő által rendkívül jó élményekben és szakmai lehetőségekben volt részem, s úgy gondolom, az elért sikerek is jó érzéssel töltenek el mindkettőnket. Sok olyan tapasztalatot is gyűjthettem, ami a közösségszervezés szakmához kapcsolódóan bővítette a tudásomat és látókörömet, továbbá az új emberi kapcsolatokat is biztosan hasznosítani tudom a későbbiekben. Nagy örömmel és izgalommal várom a közös kutatásunk folytatását, ami biztosan sok új kihívást tartogat, ugyanakkor az eddigi munkánkhoz hasonlóan az is hasznosnak bizonyul majd.

